

ในวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ได้รับแจ้งจากผู้ปกครองที่นำบุตรมาฝากเลี้ยงที่ศูนย์เลี้ยงเด็กเล็กอีกแห่งหนึ่ง ว่าบุตรมีตุ่มใสที่ฝ่ามือและฝ่าเท้า สำนักกระบาดวิทยาได้ดำเนินการสอบสวนโรค ระหว่างวันที่ 8 - 9 ธันวาคม พ.ศ. 2546 พบว่า มีผู้ป่วย 9 ราย เพศชาย 7 คน หญิง 2 คน มีอายุระหว่าง 1 - 2 ปี เริ่มป่วยวันที่ 28 พฤศจิกายน - 4 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ด้วยอาการตุ่มใสที่ฝ่ามือ ฝ่าเท้า และกระพุ้งแก้ม ทุกรายไม่มีไข้ ได้ไปรับการรักษาแบบผู้ป่วยนอกที่โรงพยาบาลรัฐ เอกชน และคลินิกเอกชน ได้ทำการเก็บตัวอย่างอุจจาระผู้ป่วย 3 ราย ส่งตรวจที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ขณะนี้กำลังรอผลการตรวจ ศูนย์เลี้ยงเด็กเล็กแห่งนี้เป็นต้นดำเนินการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 มีเด็กทั้งหมด 76 คน พี่เลี้ยง 17 คน

สรุปสาเหตุการระบาดทั้ง 2 แห่ง น่าจะเกิดจากการนำเชื้อเข้ามาในศูนย์เลี้ยงเด็ก และได้มีการแพร่กระจายไปสู่เด็กคนอื่น ๆ โดยมีการเล่นคลุกคลีกันและใช้ของเล่นร่วมกัน จากการสอบสวนพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ระหว่างเด็กผู้ปกครอง และพี่เลี้ยงเด็ก ใน 2 ศูนย์ดังกล่าว สำหรับมาตรการควบคุมป้องกันโรค ได้แนะนำให้ปิดศูนย์เลี้ยงเด็กทั้ง 2 แห่ง ทำความสะอาดสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องเล่น ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ (antiseptic) แนะนำการป้องกันโรค สุขอนามัย การล้างมือให้กับพี่เลี้ยงเด็กและผู้ปกครอง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่กระจายโรคไปในชุมชนต่อไป

สถานการณ์โรค มือ ปาก เท้า สำนักกระบาดวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วยตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2546 ถึงสัปดาห์นี้ รวม 791 ราย เสียชีวิต 2 ราย ซึ่งน้อยกว่า พ.ศ. 2545 มีจำนวน 3,595 ราย เสียชีวิต 2 ราย จังหวัดที่มีรายงานสูงสุด 5 ลำดับแรก ในปีนี้คือ จังหวัดขอนแก่น 115 คน ลำปาง 90 ราย กำแพงเพชร 49 ราย ลำพูน 26 ราย และชลบุรี 19 ราย เสียชีวิต 1 ราย

รายงานโดย อมรา ทองหงษ์ และอุบลรัตน์ นฤพนธ์จิรกุล
กลุ่มเฝ้าระวังสอบสวนทางระบาดวิทยา สำนักกระบาดวิทยา

รายงานการบาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่งปีใหม่ 2546 เพื่อเตรียมรับปีใหม่ 2547

ความเป็นมา

ในช่วงเทศกาลต่าง ๆ ที่มีความสนุกสนานต่อเนื่อง ประชาชนมักจะเดินทางท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ หรือกลับภูมิลำเนาเป็นจำนวนมาก ปัญหาการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบก ๆ จะเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับปัญหานี้ ได้มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อควบคุมและป้องกันอย่างเต็มที่ เพื่อลดปัญหาให้ได้ โดยเฉพาะในช่วงปีใหม่ ปี พ.ศ. 2546 ที่ผ่านมารายงานฉบับนี้เป็นการวิเคราะห์ ติดตามข้อมูลการบาดเจ็บรุนแรง จากอุบัติเหตุขนส่งในช่วงเทศกาลปีใหม่ของปี พ.ศ. 2546 ที่ผ่านมาระวังให้ผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลเตรียมรับปีใหม่ของปี พ.ศ. 2547

วิธีการ

ผู้รายงานได้รวบรวมข้อมูลการบาดเจ็บรุนแรงคือ ผู้ที่เสียชีวิตหรือต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล จากอุบัติเหตุขนส่งในช่วงวันหยุดเทศกาลปีใหม่ ของปี พ.ศ. 2546 โดยใช้ฐานข้อมูลผู้บาดเจ็บรุนแรงในช่วงวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2545 - 2 มกราคม พ.ศ. 2546 และติดตามสถานภาพหลังจากผู้บาดเจ็บกลุ่มดังกล่าว ที่จำหน่ายออกจากโรงพยาบาล หรือหลังการเข้ารักษา 30 วัน จากรายงานการบาดเจ็บของโรงพยาบาลขนาดใหญ่ 23 แห่ง ซึ่งเป็นระดับโรงพยาบาลมหาราช, โรงพยาบาลศูนย์ ที่เป็นเครือข่ายเฝ้าระวังการบาดเจ็บรุนแรงระดับชาติ โดยรายงานให้สำนักกระบาดวิทยา

ผลการวิเคราะห์

ในช่วงวันหยุดเทศกาลปีใหม่ ของปี พ.ศ. 2546 ระหว่างวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2545 - 2 มกราคม พ.ศ. 2546 ผู้บาดเจ็บรุนแรง (เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล, เสียชีวิตที่ห้องอุบัติเหตุฉุกเฉิน และรับไว้สังเกตอาการ/รับไว้รักษา) มีจำนวนทั้งหมด 2,031 คน ในจำนวนนี้เสียชีวิต 177 คน เพศชายมีการบาดเจ็บมากกว่าเพศหญิงเป็น 4 เท่า พบผู้บาดเจ็บในกลุ่มอายุ 15 - 29 ปีมากที่สุด ร้อยละ 57 การบาดเจ็บส่วนใหญ่ เกิดในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2545 ช่วงเวลา 16.00 - 23.00 น. กลไกการบาดเจ็บเกิดจากการชนกัน และพาหนะล้มคว่ำ ร้อยละ 58 และ 40 ยานพาหนะส่วนใหญ่เป็นประเภทรถจักรยานยนต์

ผู้ขับขี่และผู้โดยสารรถจักรยานยนต์ในภาพรวม (จากโรงพยาบาล 23 แห่ง) ไม่ใช้หมวกนิรภัย และบาดเจ็บเฉลี่ยร้อยละ 95 โรงพยาบาลทางภาคใต้, ภาคตะวันออก และภาคเหนือ รายงานการไม่ใช้หมวกนิรภัยและบาดเจ็บสูงกว่าค่าเฉลี่ยโรงพยาบาล

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคกลาง รายงานการไม่ใช้หมวกนิรภัยและบาดเจ็บ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย แต่ยังคงไม่ใช้หมวกนิรภัย สูงถึงร้อยละ 88 – 94

ผู้ขับขี่พาหนะทุกประเภทในภาพรวม (จากโรงพยาบาล 23 แห่ง) บาดเจ็บจากการใช้แอลกอฮอล์ก่อนขับขี่ เฉลี่ยร้อยละ 52 โรงพยาบาลทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือรายงานการใช้แอลกอฮอล์ก่อนขับขี่ ร้อยละ 67 และ 65 สูงกว่าค่าเฉลี่ย สำหรับโรงพยาบาลในภาคตะวันออก, ภาคใต้ และภาคกลางรายงานการใช้แอลกอฮอล์ ร้อยละ 56 – 44

การมาโรงพยาบาลของผู้บาดเจ็บจากที่เกิดเหตุ ส่วนใหญ่นำส่งโดยประชาชนทั่วไป, ญาติหรือผู้เห็นเหตุการณ์ (ร้อยละ 57) รองลงมาเป็นเจ้าหน้าที่มูลนิธิ และหน่วย EMS ร้อยละ 31 และ 11

การประชุมพยาบาล/การดูแลผู้บาดเจ็บขณะนำส่งโรงพยาบาล จากสถานพยาบาลซึ่งตั้งเป้าว่า ควรมีการประชุมพยาบาลอย่างใดอย่างหนึ่ง ร้อยละ 95 นั้น พบว่า การดูแลเรื่อง การเข้าเฝ้ากักขัง การดูแลการหายใจยังมีปัญหา ไม่ได้ตามเกณฑ์

ผู้เสียชีวิตจำนวน 177 คน จำแนกตามช่วงเวลาเสียชีวิต พบว่า เป็นการเสียชีวิตในช่วงเทศกาลปีใหม่ของปี พ.ศ. 2546 (วันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2545 – 2 มกราคม พ.ศ. 2546) จำนวน 41 คน และเสียชีวิตหลังจากรับการรักษา 30 วัน มีจำนวนเพิ่มขึ้นอีก 136 คน สัดส่วน ร้อยละ 76.8 ของการตายทั้งหมด เพิ่มขึ้นประมาณ 3 เท่า ของช่วงปีใหม่ แยกเป็นเสียชีวิตก่อนวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2546 จำนวน 86 คน เสียชีวิตหลังวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2546 จำนวน 50 คน โรงพยาบาลทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือรายงานการตายหลังรับไว้รักษาสูงสุด รองลงมาเป็น โรงพยาบาลทางภาคเหนือ, ภาคใต้ และภาคตะวันออก

ตารางที่ 1 จำแนกตามอาชีพและการเสียชีวิตของผู้บาดเจ็บรุนแรง จากอุบัติเหตุขนส่งในช่วงเทศกาลปีใหม่ ของปี พ.ศ. 2546 (ติดตามผลหลังการรักษา 30 วัน)

ลักษณะ	%
อาชีพ	
- แรงงาน	39
- นักเรียน/นักศึกษา	22
- ทำสวนทำนา ทำไร่	13
- อื่น ๆ	26
การเสียชีวิต (N=177)	
- ก่อนถึงโรงพยาบาล	16
- ที่ห้องอุบัติเหตุฉุกเฉิน	7
- หลังรับไว้รักษา	77

ตารางที่ 2 กลไกการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งในช่วงเทศกาลปีใหม่ ของปี พ.ศ. 2546

กลไกการบาดเจ็บ	n	%	(95%CI)
- เกิดจากการชนกัน	155	58	(52.1-64.2)
- พาหนะล้ม, คว่ำ	105	40	(33.6-45.6)
- ตกจากพาหนะ	6	2	(0.8- 4.8)
รวม	266	100	

ตารางที่ 3 จำแนกตามปัจจัยเสี่ยงของการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งในช่วงเทศกาลปีใหม่ ของปี พ.ศ. 2546

ปัจจัยเสี่ยง	N*	%	(95%CI)
การไม่สวมหมวกนิรภัย^๑			
- ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์	1,169	94	(92.5-95.3)
- ผู้โดยสารรถจักรยานยนต์	284	97	(94.1-98.5)
การดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ขับขี่ยานพาหนะแต่ละประเภท			
- ทุกประเภทพาหนะ	1,323	59	(56.3-61.7)
- รถจักรยานยนต์	1,196	62	(59.2-64.8)
- จักรยานและสามล้อ	54	35	(22.7-49.4)
- รถปิคอัพหรือรถตู้	37	35	(20.2-52.5)

*N= จำนวนทั้งหมดที่ทราบสถานะของการสวมหมวกนิรภัยหรือการดื่มแอลกอฮอล์

^๑ เฉพาะผู้ใช้รถจักรยานยนต์

ตารางที่ 4 ผู้นำส่งผู้บาดเจ็บจากที่เกิดเหตุและการปฐมพยาบาลของสถานพยาบาลก่อนส่งต่อผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งในช่วงเทศกาลปีใหม่ ของปี พ.ศ. 2546

ผู้นำส่ง และ การปฐมพยาบาล	%
ผู้นำส่งผู้บาดเจ็บจากที่เกิดเหตุ	
- ญาติ, ผู้เห็นเหตุการณ์	57
- เจ้าหน้าที่มูลนิธิ	31
- หน่วย EMS	11
- ตำรวจ	1
สถานพยาบาลไม่มีการปฐมพยาบาลที่จำเป็นก่อนส่งต่อ*	
- ไม่ได้เข้าเฝ้ารถชั่วคราว	14
- ไม่ดูแลการหายใจ	9

*พิจารณาเฉพาะกรณีที่เป็นเท่านั้น และเกณฑ์มาตรฐานไม่ควรเกิน 5%

จากสถานการณ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การบาดเจ็บรุนแรงจากอุบัติเหตุขนส่ง ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บและการตาย ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เป็นอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ และในเทศกาลปีใหม่ของปี พ.ศ. 2547 ที่กำลังจะมาถึง สำนักกระบาดวิทยา ขอส่งความปรารถนาดีมายังทุกท่านให้ขับขี่ปลอดภัย โดยปฏิบัติตามนี้

1. สวมหมวกนิรภัยทุกครั้งที่ขับขี่รถจักรยานยนต์
2. ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ก่อนขับขี่พาหนะ
3. ไม่ใช่ความเร็วเกินที่กำหนด
4. ไม่แข่งรถผิดกฎหมาย
5. ไม่ขับรถตัดหน้ากระชั้นชิด
6. ไม่ขับขี่รถสวนทาง
7. ไม่ฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร
8. ให้สัญญาณไฟจราจรทุกครั้ง
9. ไม่ขับรถชิดท้ายคันหน้า
10. คาดเข็มขัดนิรภัย

ขอขอบคุณ 23 โรงพยาบาลเครือข่ายที่เฝ้าระวังการบาดเจ็บและเป็นฐานข้อมูลให้สำนักกระบาดวิทยาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

รพ.นครราชสีมา, รพ.นครศรีธรรมราช, รพ.ลำปาง, รพ.ราชบุรี, รพ.สวรรค์ประชารักษ์(นครสวรรค์), รพ.ยะลา, รพ.ชลบุรี, รพ.หาดใหญ่(สงขลา), รพ.พระปกเกล้า(จันทบุรี), รพ.เสียวประชานุเคราะห์(เชียงใหม่), รพ.ระยอง, รพ.ขอนแก่น, รพ.ตรัง, รพ.นพรัตน์ราชธานี(กทม.), รพ.เลิดสิน(กทม.), รพ.อุดรธานี, รพ.พุทธชินราช(พิษณุโลก), รพ.นครปฐม, รพ.อุดรดิตถ์, รพ.สุราษฎร์ธานี, รพ.สรรพสิทธิประสงค์(อุบลราชธานี), รพ.เจ้าพระยาอภัยภูเบศร(ปราจีนบุรี) และ รพ.พระนั่งเกล้า(นนทบุรี)

รพ. : โรงพยาบาลมหาราช รพ. : โรงพยาบาลศูนย์ รพ. : โรงพยาบาลทั่วไป

รวบรวมและวิเคราะห์โดย วนัสสนันท์ รุจิวิวัฒน์, นายแพทย์เจตสรร นามวาท
 กลุ่มงานระบาดวิทยาโรคไม่ติดต่อและสิ่งแวดล้อม สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ธันวาคม 2546

โรคหิวาต์ไก่ (Fowl Cholera)

จากข่าวการระบาดของโรคในฟาร์มไก่เนื้อและไก่ไข่หลายพื้นที่ในจังหวัดนครสวรรค์ ทำให้มีไก่ป่วยตายเป็นจำนวนมากตามที่ปรากฏเป็นข่าวทั้งทางหนังสือพิมพ์และทางสถานีโทรทัศน์ เมื่อกลางเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2546 ที่ผ่านมา ทำให้มีประชาชนหลายรายและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหลายแห่ง เกรงว่าจะเกิดโรคไข้หวัดนกขึ้น จึงได้สอบถามมายังสำนักกระบาดวิทยา ทางสำนักกระบาดวิทยาได้ติดต่อประสานงานโดยโทรศัพท์ทางไกลกับปศุสัตว์จังหวัดนครสวรรค์ และศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอทราบข้อมูลและสาเหตุของการระบาดของโรคในไก่ ขณะนี้ศูนย์วิจัยฯ ทราบสาเหตุของการระบาดของโรคในไก่ครั้งนี้แล้ว จึงขอสรุปและนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับโรคนี้พอสังเขป

ผลการเพาะแยกเชื้อทางแบคทีเรียวิทยาจากซากไก่ ที่ส่งไปชันสูตรหาสาเหตุการตายของไก่ พบสาเหตุสำคัญที่ทำให้ไก่ป่วยและตายเป็นจำนวนมาก มาจากเชื้อโรคหิวาต์ไก่ ซึ่งโรคนี้มีความสำคัญอย่างมากในสัตว์ปีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในไก่